

sygn. akt III AUa 396/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca – sędzia: Urszula Iwanowska (spr.)

Sędziowie: Beata Górską

Jolanta Hawryszko

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2022 r., w S. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania Z. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 lipca 2021 r., sygn. akt VI U 787/20

oddala apelację.

Beata Górską Urszula Iwanowska Jolanta Hawryszko

UZASADNIENIE

Decyzją z 11 maja 2020 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił Z. M. prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 ustawy pomostowej wskazując, że ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a nadto nie udowodnił rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą. Organ rentowy wskazał, że do stażu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 nie zaliczył żadnego okresu zatrudnienia po 31 grudnia 2008 r., ponieważ ubezpieczony nie został zgłoszony do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach. Nadto organ rentowy wskazał, że odmówił prawa do emerytury pomostowej także na podstawie art. 49 ustawy pomostowej, ponieważ ubezpieczony nie wykazał okresu co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tj. pracy wykazanej w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych).

W odwołaniu od powyższej decyzji Z. M. wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej podnosząc, że na dzień 1 stycznia 2009 r. posiada co najmniej 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy emerytalnej, nadto po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy emerytalnej, a tym samym przysługuje mu prawo do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Z. M. urodził się w dniu (...) Wniosek o emeryturę pomostową złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w S. w dniu 10 kwietnia 2020 r. W dacie złożenia wniosku ubezpieczony pozostawał w stosunku pracy, który został rozwiązany w dniu 15 stycznia 2021 r. za porozumieniem stron.

Na dzień złożenia wniosku ubezpieczony wykazał 40 lat, 4 miesiące i 16 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 20 lat ,9 miesięcy i 22 dni stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz 5 lat, 4 miesiące i 12 dni stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych przypadającego przed 31 grudnia 2008 r. (od 8 października 1998 r. do 30 listopada 2000 r., od 25 grudnia 2000 r. do 19 marca 2001 r. oraz od 6 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2006 r. z tytułu zatrudnienia w (...) spółce z o.o. w P. – kierowca autobusu w transporcie publicznym).

Ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy:

- od 1 września 1975 r. do 17 czerwca 1978 r. w Kombinacie Budowlanym w K. w charakterze ucznia w zawodzie mechanik – kierowca pojazdów samochodowych;

- od 8 sierpnia 1978 r. do 31 grudnia 1978 r. w Nadleśnictwie Ś. w charakterze kierowcy;

- od 23 stycznia 1979 r. do 31 marca 1991 r. w (...) Oddział (...)w P. w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony; przy czym w okresach od 23 stycznia 1979 r. do 5 czerwca 1988 r., od 28 lipca 1989 r. do 14 października 1990 r. i od 1 listopada 1990 r. do 31 marca 1991 r. świadczył pracę w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony;

- od 6 czerwca 1988 r. do 27 lipca 1989 r. na budowie eksportowej w (...) Spółce Akcyjnej w K.;

- od 17 września 1991 r. do 31 października 1992 r. w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, tj. w warunkach szczególnych, w (...) Oddział Nr (...)w P.;

- od 1 listopada 1992 r. do 31 marca 1996 r. w charakterze kierowcy w (...) spółce z o.o. w S., w tym okresie od 1 listopada 1992 r. do 31 lipca 1993 r. oraz od 1 listopada 1993 r. do 31 marca 1996 r. świadczył pracę w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony;

- od 15 lipca 1993 r. do 26 października 1993 r. w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego i kierowcy w (...) spółce z o.o. w P.;

- od 11 kwietnia 1996 r. do 30 kwietnia 1996 r. w Ośrodku (...) w S. Brygadzie Transportowej w T. w charakterze pomocnika kierowcy;

- od 7 maja 1996 r. do 13 maja 1998 r. w (...) spółce z o.o. w S. w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, tj. w warunkach szczególnych;

- od 8 października 1998 r. do 19 marca 2001 r. oraz od 6 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2006 r. w (...) spółce z o.o. w P. w charakterze kierowcy autobusu, w tym czasie od 8 października 1998 r. do 31 (winno być: 30) listopada 2000 r., od 25 grudnia 2000 r. do 19 marca 2001 r. oraz od 6 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2006 r. wykonywał prace kierowcy autobusu w transporcie publicznym wymienione pod pozycją nr 8 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych;

- od 2 stycznia 2007 r. do 15 stycznia 2021 r. w Przedsiębiorstwie Użyteczności Publicznej (...) S.A. w P..

W okresie tego ostatniego zatrudnienia ubezpieczony wykonywał pracę kolejno na stanowiskach:

- kierowcy-ładowacza - od 2 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r.

- kierowcy samochodu ciężarowego – ładowacza nieczystości stałych - od 1 stycznia 2009 r. do 31 stycznia 2015 r.

- kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony – ładowacz nieczystości stałych - od 1 lutego 2015 r. do 15 stycznia 2021 r.

Ubezpieczony, pracując na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego - ładowacza nieczystości stałych, przede wszystkim kierował samochodami o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony typu: śmieciarka, kontenerowiec, samochód skrzyniowy, wywożąc nimi odpady z gospodarstw domowych oraz firm. Śmieci były i w pojemnikach i luzem. Oprócz śmieci zabierane były również tzw. gabaryty, np. stare meble, które trzeba było ręcznie załadować do śmieciarki. Prowadzącemu samochód ciężarowy ubezpieczonemu, towarzyszyło dwóch pomocników (ładowaczy). Po dojechaniu do miejsca, skąd należało wywieźć śmieci, z samochodu wysiadali zarówno ładowacze, jak i ubezpieczony, którego zadaniem była pomoc ładowaczom przy przetransportowywaniu pojemników i zawieszaniu ich na podnośniku.

Pojemniki miały pojemność 80, 120, 240 oraz 1100 litrów. Pojemniki o pojemności 1100 litrów podciągane były pod klapę, a następnie zawieszane na podnośnik, który je podnosił. Pusty metalowy pojemnik o pojemności 1100 litrów ważył ok. 100 kg. Pojemnik ten posiadał kółka, po śniegu trudno było go jednak ciągnąć. Pojemniki 80-, 120- i 240-litrowe posiadają z przodu tzw. grzebienie i nie trzeba ich podnosić, żeby zawiesić na podnośniku.

Do obowiązków służbowych ubezpieczonego należało również prowadzenie i obsługa samochodu asenizacyjnego tzw. szambiaraki. Zdarzało się, że ubezpieczony obsługiwał szambiarakę przez cały dzień, wykonując nią 6-7 kursów. Wówczas wszystkie czynności związane z opróżnianiem szamba musiał wykonać sam, do pomocy nie przydzielano mu bowiem żadnego pomocnika. Praca przy obsłudze szambiaraki polegała na zdjęciu z wysokości (ok. 160 cm) węża, włożeniu go do szamba, a po opróżnieniu szamba wyciągnięciu węża i ponownym zawieszeniu go na wysokości 160 cm. Taki wąż miał długość około 15 metrów, ale czasami trzeba go było wydłużyć. Jeżeli w wężu pozostały nieczystości, to bardzo trudno było wyciągnąć go z szamba. Był ciężki. Trzeba było nim szarpać, żeby usunąć z niego pozostałą w nim zawartość. Towarzyszył temu duży wysiłek fizyczny.

Do składowania darniny, ziemi czy gruzu służą kontenery, które ubezpieczony odbierał, przyjeżdżając specjalnym samochodem zawierającym oprzyrządowanie do odbioru kontenerów.

Praca ubezpieczonego na żadnym z zajmowanych stanowisk w okresie zatrudnienia w P.U.P. (...) S.A. nie była ciężką pracą fizyczną powodującą w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny powyżej 8,400 kJ. Ubezpieczony na żadnym z zajmowanych stanowisk nie wykonywał przez co najmniej 50% zmiany roboczej ciężkich prac fizycznych związanych z bardzo dużym obciążeniem statycznym wynikającym z konieczności pracy wymuszonej, niezmiennej pozycji ciała tj. wymagających znacznego pochylecia lub skręcenia pleców.

W 2020 roku w P.U.P. (...) S.A. firma zewnętrzna, tj. (...) – projekt S. G. przeprowadziła ocenę obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych. Wielkość wydatku energetycznego określono za pomocą szacunkowej metody chronometrażowo-tabelarycznej według G. L.. Chronometraż dnia pracy na poszczególnych stanowiskach ustalono w porozumieniu z kierownikami poszczególnych wydziałów. W przeprowadzonych badaniach nie brali udziału pracownicy bezpośrednio zatrudnieni na badanych stanowiskach, a jedynie ich przedstawiciele – strona społeczna, której przekazano opracowanie. Wyniki badania zostały zaakceptowane przez przedstawicieli pracowników, tj. związku zawodowe.

Zgodnie z oceną obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych w P.U. P (...) S.A. i przeprowadzonym badaniem wydatku energetycznego G. L. prace wykonywane:

- na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego pow. 3,5 tony – ładowacza nieczystości stałych wiązały się z całkowitym wydatkiem energetycznym (...), 1 kJ,

- na stanowisku ładowacza nieczystości stałych wiązały się z całkowitym wydatkiem energetycznym 1925 kJ,
- na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego do 3,5 tony – ładowacza nieczystości stałych wiązały się z całkowitym wydatkiem energetycznym 1912,4 kJ,
- na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego pow. 3,5 tony wiązały się z całkowitym wydatkiem energetycznym (...).

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie przepisów prawa niżej powołanych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie okazało się bezzasadne.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1924; powoływana dalej jako: ustawa pomostowa), prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W art. 49 ustawy pomostowej uregulowano z kolei warunki nabycia prawa do emerytury pomostowej dla osób, które nie wykonywały po 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. Zgodnie z tym przepisem art. 49 prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Przepis art. 49 ustawy pomostowej łagodzi restrykcyjne przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej wynikające z art. 4 tej ustawy. W przepisie tym ustawodawca – dla nabycia prawa do emerytury pomostowej – zwalnia ubezpieczonego z konieczności wykonywania prac w szczególnych warunkach lub prac o szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r., ale czyni to pod warunkiem osiągnięcia przez ubezpieczonego do dnia 31 grudnia 2008 r. stażu pracy „odbytego” w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze) w takim rozmiarze, jaki jest wymagany przez aktualnie obowiązujące przepisy ustawy o emeryturach pomostowych, przy czym w całości winny to być prace w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy pomostowej (a więc wymienione w tzw. „nowych” wykazach stanowiących załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych).

Następnie Sąd Okręgowy podzielać stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione wyroku z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11 wskazał, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia tylko wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ww. ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ww. ustawy) w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów. Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany. Oznacza to, że wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy, jest warunkiem koniecznym nabycia prawa do emerytury pomostowej.

Dalej sąd pierwszej instancji podniósł, że zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy pomostowej prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. W punkcie 38 załącznika nr 1 do ustawy pomostowej wskazano, że do takich prac należą prace przy wywozie nieczystości stałych i płynnych oraz prace na wysypiskach i wylewiskach nieczystości związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym.

Zaś w art. 3 ust. 2 ustawy pomostowej określono m.in. co oznacza w rozumieniu tej ustawy bardzo ciężki wysiłek fizyczny. Stosownie do tego przepisu czynniki ryzyka, o których mowa w ust. 1, są związane z następującymi rodzajami prac:

1) w szczególnych warunkach determinowanych siłami natury:

- a) prace pod ziemią,
- b) prace na wodzie,
- c) prace pod wodą,
- d) prace w powietrzu;

2) w szczególnych warunkach determinowanych procesami technologicznymi:

- a) prace w warunkach gorącego mikroklimatu - prace wykonywane w pomieszczeniach, w których wartość wskaźnika obciążenia termicznego (...) wynosi 28°C i powyżej, przy wartości tempa metabolizmu pracownika powyżej 130 W/m^2 ,
- b) prace w warunkach zimnego mikroklimatu - prace wykonywane w pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej 0°C ,
- c) bardzo ciężkie prace fizyczne - prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 8400 kJ , a u kobiet - powyżej 4600 kJ ,
- d) prace w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego,

e) ciężkie prace fizyczne związane z bardzo dużym obciążeniem statycznym wynikającym z konieczności pracy w wymuszonej, niezmiennej pozycji ciała; przy czym ciężkie prace fizyczne to prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 6300 kJ, a u kobiet - powyżej 4200 kJ, a prace w wymuszonej pozycji ciała to prace wymagające znacznego pochylenia i (lub) skręcenia pleców przy jednoczesnym wywieraniu siły powyżej 10 kG dla mężczyzn i 5 kG dla kobiet (wg metody (...) pozycja kategorii 4) przez co najmniej 50% zmiany roboczej.

W kolejnych ustępach przepisu art. 3 ustawy pomostowej ustawodawca wskazał, że prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (ust. 3). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1 (ust. 4). Z kolei za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3 (ust. 5). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się także ubezpieczonych z tytułu działalności twórczej lub artystycznej tancerzy zawodowych, wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym (ust. 6). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 7).

Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących i muszą być stosowane ściśle. Przesłanki nabycia prawa do emerytury na podstawie przepisów o emeryturach pomostowych muszą być spełnione łącznie, co oznacza, że brak choćby jednego z tych warunków powoduje niemożność nabycia uprawnień emerytalnych. Także przewidzianych w prawie wyjątków od ustalanych zasad przechodzenia na emeryturę czy rentę nie można traktować rozszerzająco. Natomiast wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy sąd pierwszej instancji wskazał, że poza sporem pozostawało, iż ubezpieczony na dzień wydania zaskarżonej decyzji legitymował się wymaganym wiekiem emerytalnym i wykazał przebycie co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, przy czym na dzień zamknięcia rozprawy wykazał również, że rozwiązał stosunek pracy (choć nastąpiło to dopiero po wydaniu zaskarżonej decyzji). Organ rentowy nie kwestionował również tego, że ubezpieczony posiada ponad 20-letni okres pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ponad 5-letni w rozumieniu ustawy pomostowej (kierowca autobusów w transporcie publicznym). Spór dotyczył w konsekwencji wyłącznie tego, czy ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej, ponieważ od wykazania tej okoliczności zależało przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej.

Sąd meriti miał na uwadze, że ubezpieczony twierdził, iż po dniu 31 grudnia 2008 r. (będąc zatrudnionym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w P.U.P. (...) S.A. od 2 stycznia 2007 r. do 15 stycznia 2021 r. na stanowiskach: kierowcy - ładowacza, kierowcy samochodu ciężarowego – ładowacza nieczystości stałych, kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony – ładowacza nieczystości stałych) wykonywał prace wymienione w punkcie 38 załącznika nr 1 do ustawy pomostowej, tj. prace przy wywozie nieczystości stałych i płynnych oraz prace na wysypiskach i wylewiskach nieczystości związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym.

W związku z tym, że ubezpieczony nie złożył zaświadczenia zakładu pracy o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej po 31 grudnia 2008 r., (P.U.P. (...) S.A. nie opłacała

za niego składek na fundusz emerytur pomostowych), Sąd Okręgowy uznał, że to na ubezpieczonym spoczywał ciężar wykazania tej okoliczności w postępowaniu sądowym.

Na tę okoliczność ubezpieczony naprowadził dowód ze swojego przesłuchania i z zeznań dwóch świadków K. P. i Z. N.. Przy czym, tylko jeden z zawnioskowanych świadków - K. P. (2), pracował na podobnym stanowisku co ubezpieczony (choć nie był oficjalnie ładowaczem nieczystości tylko kierowcą samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony), dlatego jego zeznania zostały wykorzystane przez Sąd w całości. Zaś świadek Z. N. (2), zatrudniony w charakterze mechanika samochodowego w warsztacie samochodowym (...) nie posiadał wiedzy na temat czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w czasie pracy kierowcy samochodu ciężarowego i ładowacza nieczystości samochodowych. Jego wiedza ograniczała się do danych dotyczących długości węża z szambiaraki i jego prawdopodobnej wagi (podawał wagę około 80 kg). Sąd meriti wykorzystał zeznania tego świadka tylko w zakresie wskazywanej przez niego długości węża (podobnej do podawanej przez ubezpieczonego – 15-20 m), a nie wagi węża, ponieważ tej ostatniej świadek nie był pewny (podawał przybliżoną wagę węża „około” 80 kg).

Dalej sąd pierwszej instancji wskazał, że E. B., kierownik wydziału gospodarki odpadami i środowiska w T., przełożona ubezpieczonego, została przesłuchana na wniosek Sądu i Sąd dał wiarę jej zeznaniom w całości. Zeznania te były logiczne, spójne i konsekwentne. Nie zostały przy tym zakwestionowane przez żadną ze stron procesu.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że wszyscy świadkowie to osoby obce dla odwołującego, nie miały więc interesu w składaniu fałszywych zeznań na korzyść ubezpieczonego. K. P. (2) wprawdzie również stara się obecnie o emeryturę pomostową, jednak – w ocenie tego Sądu – nie dyskwalifikuje to jego zeznań, które są logiczne i spójne wewnętrznie.

Z kolei, zeznania ubezpieczonego zostały uznane za wiarygodne przez sąd meriti tylko w tej części, w której są zgodne z zeznaniami pozostałych świadków. Sąd nie dał mu wiary co do tego, że pojemniki o pojemności 80, 120, 240 litrów trzeba było podnieść, żeby zawiesić je na podnośniku, ponieważ w tym zakresie były sprzeczne z zeznaniami świadka K. P., który zeznał, że nie było potrzeby podnoszenia tych pojemników przed zawieszeniem, ponieważ posiadały specjalne grzebienie z przodu, które umożliwiają zawieszenie pojemników. W pozostałym zakresie Sąd generalnie uznał zeznania ubezpieczonego za wiarygodne, były bowiem zasadniczo zgodne z zeznaniami pozostałych świadków.

Istotnym dowodem w sprawie - w ocenie sądu pierwszej instancji - okazały się dokumenty znajdujące się w aktach rentowych i osobowych ubezpieczonego, a przede wszystkim nadesłana przez ostatni zakład pracy ubezpieczonego – P.U.P. (...) S.A. w P. - ocena obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych w tym zakładzie z dnia 5 października 2020 r. Jako, że wszystkie te dokumenty albo miały walor dokumentów urzędowych, albo nie ujawniły się żadne okoliczności nakazujące uznanie ich za niewiarygodne, Sąd oparł się również na nich, czyniąc swoje ustalenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego tak zgromadzony materiał dowodowy nie dostarczył podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji. W oparciu o zebrane dowody nie sposób było bowiem uznać, aby Z. M., pracując od 2 stycznia 2007 r. do 15 stycznia 2021 r. w Przedsiębiorstwie Użyteczności Publicznej (...) S.A. wykonywał prace wymienione w punkcie 38 załącznika nr 1 do ustawy pomostowej, tj. prace przy wywozie nieczystości stałych i płynnych oraz prace na wysypiskach i wylewiskach nieczystości związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym. Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika bowiem, że ubezpieczony wprawdzie wykonywał prace przy wywozie nieczystości stałych i płynnych oraz prace na wysypiskach i wylewiskach nieczystości, jednak na żadnym z zajmowanych w okresie swojego ostatniego zatrudnienia stanowisk nie wykonywał pracy, która wypełniałaby kategorię bardzo ciężkiej pracy fizycznej, opisanej w art. 3 ust. 2 pkt 2c ustawy pomostowej, tj. powodującej w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn powyżej 8400 kJ. Wynika to wprost z przedłożonej przez byłego pracodawcę ubezpieczonego „Oceny obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych w P.U.P. (...) S.A.” przeprowadzonej w październiku 2020 r. przez firmę zewnętrzną (...)S. G.) dla P.U.P. (...) S.A. W ocenie tej wskazano, że w 2020 roku w P.U.P. (...) S.A. przeprowadzono ocenę obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, przy czym wielkość wydatku energetycznego określono za pomocą szacunkowej metody chronometrażowo-tabelarycznej według G. L.. I tak, w wyniku przeprowadzonych

badań ustalono, że na żadnym z badanych stanowisk w P.U.P. (...) S.A., w tym także na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony – ładowacza nieczystości stałych, pracownicy nie wykonują bardzo ciężkich prac fizycznych, tj. powodujących w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn powyżej 8400 kJ (2006,3 kcal), które to prace należą do prac kwalifikujących do emerytury pomostowej. Za istotne Sąd ten uznał, że do oceny tej dołączone zostały obliczenia wydatku energetycznego, z których wynika wprost, iż prace wykonywane na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego pow. 3,5 tony – ładowacza nieczystości stałych w (...) wiązały się z całkowitym wydatkiem energetycznym jedynie w wymiarze (...),1 kJ, prace wykonywane na stanowisku ładowacza nieczystości stałych wiązały się z całkowitym wydatkiem energetycznym na zmianę roboczą 1925 kJ, natomiast prace wykonywane na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego do 3,5 tony ładowacza nieczystości stałych wiązała się z wydatkiem energetycznym na zmianę roboczą 1912,4 kJ. Do oceny powyższej dołączone zostały nadto chronometraże dnia pracy, w których ustalono, że kierowcy samochodu ciężarowego - ładowacza nieczystości stałych w ciągu dnia pracy 180 minut zajmuje prowadzenie pojazdu, 30 minut codzienna obsługa pojazdu, 60 minut podnoszenie, przenoszenie przedmiotów poniżej 15 kg 60 minut, przenoszenie, podnoszenie przedmiotów powyżej 15 kg 50 minut, poruszanie się bez ciężaru lub z niewielkim ciężarem do 5 kg 100 minut, przerwy organizacyjne i na odpoczynek 30 minut, przerwy socjalne 30 minut.

Z przedłożonych dokumentów wynika zatem, że brak jest jakichkolwiek podstaw by uznać, iż na jakimkolwiek z zajmowanych przez ubezpieczonego stanowisk w okresie od 1 stycznia 2009 r. jego praca zorganizowana była w taki sposób, aby wypełniała kategorię bardzo ciężkiej pracy fizycznej, tj. pracy powodującej w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 8400 kJ. Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił, że nie kwestionuje tego, iż praca wykonywana przez ubezpieczonego w spornym okresie jest pracą w szczególnych warunkach, jednak wymienioną pod pozycją 3 działu IX wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43), a nie w załącznikach nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. A jak już wskazano wyżej – posiadanie stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie jest wystarczająca do nabycia prawa do emerytury pomostowej, bowiem konieczne jest, aby była to również praca określona w załącznikach nr 1 i 2 do ustawy pomostowej. Ustawodawca w załącznikach nr 1 i 2 w sposób ścisły i wyczerpujący uregulował rodzaje prac wykonywanych w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Wymienione w nich prace stanowią zatem katalog zamknięty i tym samym wyłącznie wykonywanie tych prac uprawnia do nabycia emerytury pomostowej.

Reasumując, w ocenie sądu pierwszej instancji nie sposób uznać, aby ubezpieczony będąc zatrudnionym w P.U.P. (...) S.A. od 2 stycznia 2007 r. do 15 stycznia 2021 r. na stanowiskach kierowcy-ładowacza, kierowcy samochodu ciężarowego – ładowacza nieczystości stałych i kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony – ładowacza nieczystości stałych wykonywał tak ciężką pracę fizyczną, która powodowałaby w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny powyżej 8400 kJ, a zatem wypełniałaby warunki określone pod pozycją 38 w załączniku nr 1 do ustawy pomostowej. Sąd nie znalazł przy tym podstaw, by zakwestionować prawidłowość przeprowadzonych przez pracodawcę za pośrednictwem wyspecjalizowanej jednostki - badań dotyczących oceny obciążenia fizycznego i wydatku energetycznego pracowników P.U.P. (...) zatrudnionych na stanowiskach robotniczych. W akceptacji tych badań brali również udział przedstawiciele pracowników.

Z powyższych względów sąd meriti uznał, że ubezpieczony nie spełnia warunków do przyznania prawa do emerytury pomostowej – nie spełnił bowiem ani warunków wymaganych w art. 4 ustawy pomostowej ani tych określonych w art. 49 tej ustawy, mianowicie nie wykazał, aby po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej lub aby posiadał wymagany ustawą o emeryturach pomostowych okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej (np. 15 lat pracy w charakterze kierowcy autobusu w transporcie publicznym).

W tym stanie rzeczy, na podstawie, art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonego jako niezasadne.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, że do tzw. zwykłego stażu pracy w warunkach szczególnych powinien zostać ubezpieczonemu zaliczony również okres odbywania zasadniczej służby wojskowej. Za dopuszczalnością uwzględniania w stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej przypadającego po dniu 5 sierpnia 1979 r. opowiedział się w sposób jednoznaczny Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 14 lipca 2016 r., III UZP 9/16 (LEX nr 2086158). Sąd meriti podzielił również stanowisko Sądu Apelacyjnego w Szczecinie przedstawione w wyroku z dnia 7 marca 2016 r., w sprawie o sygn. akt III AUa 1035/15, które dotyczy prawidłowości uwzględnienia służby wojskowej w stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla potrzeb emerytury pomostowej. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Apelacyjny podkreślił, że podstawy uwzględniania okresu odbytej zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach nie uległy żadnej zmianie także na gruncie ustawy o emeryturach pomostowych. Przedmiot ten jest bowiem regulowany przepisami ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (w brzmieniu obowiązującym w chwili odbywania tej służby przez ubezpieczonego), która w art. 108 ust. 1 stanowiła, że czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby, oraz przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin, który w § 5 ust. 1 stanowiło, że żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Wobec powyższego również po dacie 31 sierpnia 1979 r., tj. po wejściu w życie ustawy z dnia 28 czerwca 1979 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1979 r., nr 15, poz. 97 ze zm.), okres odbywania zasadniczej służby wojskowej na podstawie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, winien być doliczony do stażu pracy wymaganego do nabycia emerytury w obniżonym wieku.

Skoro zatem wnioskodawca przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej, jak i po jej odbyciu pracował w warunkach szczególnych (jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony), a do pracy wrócił 22 lutego 1983 r., tj. w ciągu 30 dni od zakończenia służby wojskowej (16 lutego 1983 r.), to także okres służby wojskowej od 27 kwietnia 1981 r. do 16 lutego 1983 r. powinien podlegać zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych. Doliczenie tego okresu nie ma jednak wpływu na prawo ubezpieczonego do emerytury pomostowej z uwagi na nieświadczenie przez niego pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust.1 i 2 ustawy pomostowej po 31 grudnia 2008 r.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodził się Z. M., który działając przez pełnomocnika, w wywiedzionej apelacji wniósł o:

- zmianę wyroku poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do świadczenia emerytalnego

lub

- jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji,

- zasądzenie kosztów postępowania wedle norm przepisanych.

Wyrokowi temu apelujący zarzucił:

1) naruszenie prawa materialnego poprzez nieuwzględnienie podstaw prawnych żądania,

2) przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów z zeznań ubezpieczonego, powołanych świadków oraz przedłożonych dokumentów w zakresie oceny czy wykonywana przez skarżącego praca była pracą w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze oraz w jakim wymiarze czasu pracy była wykonywana i przez jaki okres łączny, zwłaszcza w kontekście oceny czy praca ubezpieczonego w

(...)P. była pracą „związaną z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym” czy też była „ciężka”; w szczególności uwzględnienie w sprawie wyników badań wysiłku energetycznego wykonanych w 2020, kiedy to ubezpieczony pracę świadczył już od 2007 roku.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych także w okresie od 2 stycznia 2007 r. do 15 stycznia 2021 r.

W ocenie ubezpieczonego postępowanie dowodowe wykazało, iż:

Od 1 stycznia 2007 r. do dnia rozwiązania stosunku pracy ubezpieczony świadczył pracę w (...) - w warunkach szczególnych, albowiem kierował pojazdem wywożącym nieczystości - śmieci o ładowności powyżej 3,5 tony – w pełnym wymiarze czasu pracy, często pomagał w wyładunku dużych gabarytów, które są o bardzo wysokiej wadze - do 150 kg oraz gabaryty ponad normatywne, które wymagały udziału trzech pracowników łącznie.

Apelujący podkreślił, że sami dwaj ładowacze nie byli w stanie unieść takiej wagi stąd obok stanowiska kierowcy ubezpieczony posiadał stanowisko ładowacza.

Dalej skarżący podniósł, że firma (...) oraz Zakład (...) w (...) uznaje tę samą pracę za pracę w warunkach szczególnych i wydaje stosowne zaświadczenia, i tym samym ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury pomostowej.

Ponadto skarżący podniósł, że przywołane w uzasadnieniu dokumenty w zakresie badań wydatku energetycznego zostały przeprowadzone w październiku 2020 r., podczas gdy ubezpieczony świadczył pracę od 2 stycznia 2007 r. do 15 stycznia 2021 r. i wówczas były zupełnie inne pojazdy do odbioru odpadów komunalnych -w pierwszych latach jego pracy - inne gabaryty i ciężar pojemników oraz ciężar samych odpadów, nie sortowano odpadów, inne były normy i zwyczaje w zakresie sposobu odbioru nieczystości z szamba (konieczność podpinania „zespołu” kilku węży o dużym ciężarze własnym).

Jednocześnie apelujący podkreślił, że w postępowaniu zostały przedłożone dokumenty medyczne na okoliczność, iż wskutek pracy w (...) z powodu bardzo dużego wysiłku fizycznego podczas świadczenia pracy utracił zdrowie i nie może podnosić ciężarów powyżej 5 kg.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jej oddalenie podtrzymując w całości swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie i w pełni dzieląc argumentację faktyczną i prawną Sądu Okręgowego w Szczecinie. W ocenie organu rentowego apelacja jest bezzasadna w całości, bowiem sąd pierwszej instancji dokonał oceny materiału dowodowego, prawidłowo ustalił wszystkie okoliczności faktyczne sprawy, wyciągnął na ich podstawie nie budzące zastrzeżeń logiczne wnioski.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przy uwzględnieniu zarzutów podniesionych w apelacji doprowadziła sąd odwoławczy do wniosku, że sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz - wbrew zarzutom apelacji - dokonał wszechstronnej oceny całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Okręgowy w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku wskazał, jaki stan faktyczny stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Stąd też, Sąd Apelacyjny ustalenia sądu pierwszej instancji w całości uznał i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania w tej części uzasadnienia (art. 387 § 2¹ pkt. 1 k.p.c.). Sąd odwoławczy nie dostrzegł przy tym naruszenia przez sąd pierwszej instancji prawa materialnego, w związku z czym podziela także w całości rozważania tego sądu również w zakresie przyjętych przez niego podstaw prawnych orzeczenia (art. 387 § 2¹ pkt. 2 k.p.c.).

Istotę sporu w sprawie, a jednocześnie źródło zarzutów podniesionych w środku zaskarżenia, stanowi ustalenie przez sąd pierwszej instancji, że ubezpieczony w okresie zatrudnienia w firmie (...) od 2 stycznia 2007 r. do 15 stycznia 2021 r. nie wykonywał pracę w szczególnych warunkach, bowiem nie była to praca związana z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym, a tylko ciężka.

Z kolei, ubezpieczony w treści wywiedzionej apelacji podniósł, iż ocena wysiłku energetycznego przy wykonywaniu jego pracy jako kierowcy pojazdu wywożącego nieczystości – śmieci o ładowności powyżej 3,5 tony w pełnym wymiarze czasu pracy, który często pomagał w wyładunku dużych gabarytów o bardzo dużej wadze (do 150 kg) oraz gabarytów ponadnormatywnych, które wymagały udziału trzech pracowników łącznie - została przeprowadzona w warunkach jakie były w 2020 r. podczas gdy on pracę tę wykonywał od 2007 r. i wówczas warunki jej wykonywania były zupełnie inne. Wówczas bowiem były zupełnie inne pojazdy do odbioru odpadów komunalnych – w pierwszych latach jego pracy – inne gabaryty i ciężar pojemników oraz ciężar samych odpadów, nie sortowano odpadów, inne były normy i zwyczaje w zakresie sposobu odbioru nieczystości z szamba.

Natomiast pracodawca ubezpieczonego z tego okresu ustalił, że w zakładzie nie ma stanowisk, które są ujęte w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych a więc prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wobec powyższego wyjaśnić należy, że ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych ma charakter przejściowy, ograniczając prawo do uzyskania świadczenia do osób urodzonych po dniu 31 stycznia 1948 r., które prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze rozpoczęły przed dniem 1 stycznia 1999 r. Celem tej ustawy jest ograniczenie kręgu uprawnionych do emerytury z powodu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do mniejszej liczby sytuacji uzasadnionych rzeczywistą koniecznością przejścia na emeryturę przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, w których oczekiwania osób, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy na starych zasadach, na wcześniejsze przejście na emeryturę powinny zostać zaspokojone. Wskazany cel ustawy o emeryturach pomostowych realizują przepisy określające warunki nabycia prawa do przewidzianego w niej świadczenia, w tym art. 4 i art. 49. Zatem katalog prac, które można zakwalifikować do tych wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w przypadku ustalania prawa do emerytury w warunkach przewidzianych w art. 49 wspomnianej ustawy, nie jest tożsamy z katalogiem wynikającym z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.).

Dla nabycia prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ubezpieczony zatem musiałby wykazać, że na dzień wejścia w życie ustawy czyli na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymował się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, ale w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, zaś dla nabycia prawa do takiej emerytury na podstawie art. 4 ubezpieczony musiałby wykazać, że po 1 stycznia 2009 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 powołanej ustawy. Prawidłowo zatem organ rentowy i Sąd Okręgowy uznali, że za pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu powyższej ustawy uznać można ubezpieczonemu jedynie prace wymienione w załączniku nr 2 do ustawy pomostowej (w pkt 8), tj. pracę kierowcy autobusu w transporcie publicznym.

Zaś praca kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony – ładowacza nieczystości stałych chociaż jest pracą ciężką to nie jest pracą, o której mowa w pkt. 38 załącznika nr 1 do ustawy w związku z art. 3 ust. 2 pkt. 2 ppkt c) ustawy o emeryturach pomostowych – tj. pracą przy wywozie nieczystości stałych i płynnych oraz pracą na wysypiskach i wylewiskach nieczystości związaną z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym, czyli bardzo ciężką pracą fizyczną - pracą powodującą w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 8400 kJ.

Oczywistym przy tym jest, że przy wykonywaniu pracy kierowcy – ładowacza na przestrzeni lat warunki jej wykonywania ulegają zmianie i to na korzyść pracowników, bowiem powszechne jest dążenie do poprawienia ułatwienia wykonywania pracy. Jednakże w sprawie nie ulega wątpliwości fakt, że ubezpieczony wykonując pracę kierowcy samochodu ciężarowego i pomagając ładowaczom nieczystości stałych czy też wykonując prace związane z

wywozem szamba wykonywał ciężką pracę fizyczną, ale nie było to praca, która wymagałaby wydatku energetycznego powyżej 8400 kJ, nawet w dniu podjęcia pracy w spółce (...) czyli w dniu 2 stycznia 2007 r. – skoro w październiku 2020 r. prace wykonywane na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony ładowacza nieczystości stałych wiązała się z wydatkiem energetycznym na zmianę roboczą 1912,4 kJ, podczas gdy osób zatrudnionych na stanowisku ładowacza - z wydatkiem energetycznym 1925 kJ.

Pracodawca przeprowadził badania wydatku energetycznego na wszystkich stanowiskach w zakładzie, przy czym badania przeprowadziła firma zewnętrzna specjalizująca się w tym temacie. W wyniku tych badań ustalono, że Przedsiębiorstwie Użyteczności Publicznej (...) nie ma stanowisk pracy, które charakteryzowałyby się wydatkiem energetycznym przekraczającym wskazany poziom. Przy czym, dowodem na tę okoliczność jest także obowiązujące u pracodawcy zarządzenie dotyczące wprowadzenia posiłków profilaktycznych tylko w okresie zimowym od 1 listopada do 31 marca każdego roku.

Apelujący kwestionując powyższe ustalenia powołał świadków, których zeznania jednak nie tylko nie podważyły powyższych ustaleń ale także nie wykazały, aby warunki pracy spełniały określone wyżej kryterium. Chociaż apelujący i świadkowie akcentowali wykonywanie bardzo ciężkich prac, gdy pojemniki na śmieci wypełnione były gruzem, ziemią czy darnią, albo gdy trzeba było dopiąć dłuższy od standardowego wąż do szambiaraki, to jednak nie były to czynności standardowe, występujące każdego dnia i przy każdym przewozie. Nadto nie można pomijać faktu, że ubezpieczony był przede wszystkim kierowcą, a u pracodawcy nawet osoby zatrudnione tylko na stanowisku ładowacza, nie wykonywały pracy w warunkach określonych ustawą o emeryturach pomostowych.

W sprawie nie można również pominąć okoliczności, że pracodawca zatrudniając osoby w szczególnych warunkach lub przy pracach o szczególnym charakterze ma obowiązek dokonać zgłoszenia tych osób do organu rentowego oraz uiszczać składki na fundusz emerytur pomostowych. Brak zarówno zgłoszenia jak i opłacania składki za ubezpieczonego przez ówczesnego pracodawcę również przemawia za uznaniem, że wykonywana przez odwołującego się praca w (...) nie była pracą uprawniającą do emerytury pomostowej.

Same twierdzenia ubezpieczonego, poparte nawet zeznaniami świadka K. P. (2) (który także ubiega się o emeryturę pomostową z uwagi na świadczenie pracy w (...)) wobec przeprowadzonych u pracodawcy badań wydatku energetycznego na wszystkich stanowiskach pracy oraz stanowiska pracodawcy, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach określonych w ustawie o emeryturach pomostowych nie mogą stanowić podstawy do przyznania wnioskowanego świadczenia.

Apelujący podnosi, że inni pracodawcy z tej samej branży uznają tę samą pracę za pracę w warunkach szczególnych i wydają swoim pracownikom stosowane zaświadczenia. Argumentacja ta nie ma wpływu na ocenę sytuacji ubezpieczonego, bowiem zarówno organ rentowy, jak i sąd pierwszej instancji rozpoznając sprawę badają okoliczności dotyczące ubezpieczonego, a nie innych osób. W niniejszej sprawie apelujący ubiegając się o świadczenie musi wykazać, że spełnił przesłanki, które warunkują przyznanie mu tego prawa. Również stan zdrowia ubezpieczonego nie ma wpływu na ocenę prawidłowości orzeczenia sądu pierwszej instancji, ponieważ ocena stanu zdrowia nie jest przesłanką prawa do emerytury pomostowej. Nadto oczywistym jest, że z upływem lat każdy organizm się starzeje, co prowadzi do ograniczenia jego wydajności (w dłuższym lub krótszym czasie, w większym lub mniejszym rozmiarze – w zależności od różnych czynników zewnętrznych i wewnętrznych).

W konsekwencji ustalenie przez Sąd Okręgowy, że wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze prac wymienionych w załączniku nr 2 pkt 8 ustawy o emeryturach pomostowych jest prawidłowe i zgodnie ze swobodną oceną dowodów, o której mowa w treści art. 233 § 1 k.p.c.

Prawidłowe ustalenia faktyczne pozwoliły sądowi pierwszej instancji na dokonanie trafnej wykładni prawa materialnego. Wnioskodawca nie spełnia przesłanek opisanych w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, bowiem nie wykonywał prac o szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r. Nie spełnia zatem warunku opisanego w art. 4 pkt 6 omawianej ustawy. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy apelujący nie spełnia także przesłanek wynikających z treści art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż w dniu wejścia w życie ustawy nie legitymował wymaganym

15 letnim okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, czyli prac objętych załącznikiem nr 1 lub 2 do ustawy.

Natomiast okoliczność, że praca kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony była pracą zaliczaną do pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wobec ubiegania się przez ubezpieczonego prawa do emerytury pomostowej i nie spełnienia przez niego warunków wyżej opisanych, nie mogła doprowadzić do przyznania wnioskowanego świadczenia.

Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego.

Beata Górską Urszula Iwanowska Jolanta Hawryszko